

que no és aquest el cas de les obres que tractem. En resum, si Ventura Pons volia donar-nos a conèixer uns textos dramàtics en el seu moment, no ho ha aconseguit, perquè no ha ajustat el muntatge d'una manera històrica al text. Si, d'altra banda, intentava donar vigència actual al text, ni tan sols ho ha insinuat sinó que s'ha limitat a omplir el muntatge amb uns elements (al programa llegim: "en un sentit fins i tot **camp**") que manifesten només un esnobisme pseudo-intel·lectual poc intel·ligent.

"**Cambrera nova**", publicada l'any 1937 i estrenada pel "Grup 67", de Terrassa, el mes de juny d'enguany, intenta d'ésser una crítica doble de la burgesia i els seus costums, tant en el fons (cadascun dels personatges) com en la forma (construcció de l'obra). Aquest punt de crítica no arriba a donar-se mai, per la manca de seriositat de la direcció —pràcticament inexistent— i també per la interpretació en la qual els actors no fan la crítica del seu personatge ni tan sols de l'actor de l'alta comèdia interpretant-lo, sinó que juguen a posar-se dins el motlle del personatge que més els agrada i es disposen a fer-lo sense interpretar. L'obra fa l'efecte de complement de muntatge per a la segona.

"**Allò que tal vegada s'esdevingué**" és una peça d'interpretació més lliure, que no requereix cap intenció precisa de muntatge i, per tant, més aconseguida que la primera a pesar que el seu èxit radica en la ironia del text, ironia casolana, molt pròpia de l'autor i de la crítica maliciosa i alegre del moment.

En aquesta segona, i molt dintre d'uns certs límits, podem tenir en compte la interpretació de Mercè Bruquetas i alguns moments de Claudi Sentís. Resulta interessant l'intent de revolorar el decorat de paper, molt adient a les peces. Però les pinzellades surrealistes de l'escenografia de Guinovart, donen un sentit intemporal a les obres que és, amb el que hem dit abans, un dels motius pels quals trobem lamentable per a tothom aquest "25 dies de Joan Oliver".

Lluís PASQUAL

(1) L'espectacle constava de dues obres, "Cambrera Nova" i "Allò que tal vegada s'esdevingué".

REKOPIS ZNALEZIONY W SARAGOSSIE

"El manuscrit trobat a Saragossa"

DE WOJCIECH HAS

per *Enric Roig*

Extraordinària i desconcertant pel·lícula aquesta del "Manuscrit trobat a Saragossa". Sobretot, desconcertant. Al seu tipus de narració no hi estem fets en cinema, encara que es pugui comparar a la novel·lística negra del segle XVIII, i potser a nous intents de narrativa, com podria ésser la novel·la sud-americana.

Aquest film ha portat força controvèrsia. No pas a la crítica (almenys ara, a la seva projecció a Barcelona, encara que sí que en creà en ésser presentat al Festival de Sant Sebastià del 1965), que en gran part s'ocupa de valors formals, i "el manuscrit" els té indiscutibles, sinó entre els espectadors, que generalment no aconsegueixen posar-se d'acord sobre els seu significat i les seves pretensions, i val a dir que a vegades buscant tres peus al gat.

A mí, particularment, una cosa em va impressionar: la seva ambientació, la seva situació enmig i dins d'uns personatges de l'autèntic poble; d'un poble autèntic, real, recreat amb molta fidelitat (segons la pintura i gravats de l'època, i influït per la novel·la picaresca) de l'Espanya del segle XVIII.

Per a aquesta pel·lícula, basada en una novel·la del comte Jan Potocki (1), no serveix la nostra mentalitat de personatges del segle XX. Hom diria que és una pel·lícula feta al segle XVIII, si llavors hom hagués conegut la manera de fer cinema. Això és el que més ens desconcerta a nosaltres, espectadors amb mentalitat quadriculada i científica. A l'època actual és molt important, imprescindible, que dos més dos facin quatre. Per als personatges de la pel·lícula, el que més importa és l'honor, la

valentia, l'aprofitament de la vida. També molt l'esoterisme. ¿Han llegit "El retorno de los brujos"? Tot succeeix al regne de la fantasia, per més que sigui una fantasia intensament viscuda, quasi encarnada, en el context vital dels personatges. La barrera món real-món imaginari es contínuament traspasada per la narració, —una sèrie de narracions encadenades a l'estil de "Les mil i una nits"... fins al punt d'esdevenir inexistent, inabastable per l'espectador, que ficat dins l'encavalcament de fets diversos cadascun dels quals condueix al següent, acaba per perdre de vista les connexions entre el real i l'imaginari. El que importa, és que tot és ben viu.

Queda molt evident, a "el manuscrito", fins a quin punt el sobrenatural (aparicions supersticions, màgia, astrologia, esperitisme...) ha estat una realitat vital a la nació espanyola (en gran part explicat per l'aportació de la cultura musulmana i per l'exaltació místico-religiosa —que ha produït fets tan diversos com Sant Joan de la Creu i la mateixa Inquisició—).

El que desconcerta, a "El Manuscrit", és que si segueixes bé el fil de la narració, part dels fets que podríem dir sobrenaturals, orientats per forces ocultes, tenen la seva explicació, i aquesta és en la majoria dels casos que són situacions absolutament normals provocades per un personatge —el més viu—, que s'aprofita per al seu benefici particular de la bona fe, la credulitat i la por dels altres. Però..., fet i fet, quan et creus que has descobert el desllorigador de la pel·lícula, que has copsat el propòsit

de l'autor, et trobes amb un final desconcertant que fa posar en dubte les teves conclusions.

"El manuscrit trobat a Saragossa" dura tres hores. No em vaig avorrir gens. Això sí, en sortir, després de la projecció, em va caldre una bona estona per a tornar-me a situar dins el món real de la vida a la Barcelona del mes d'octubre del 1970.

POSSIBLEMENT.....

per E. Roig i P. Prats-Sobrepere

Possiblement aquest tema no semblarà molt adequat per a la Revista. "El manuscrit trobat a Saragossa" no el veurem (sembla) a Reus. Es d'art i assaig i la Federació Nacional de Cine-Clubs, que és l'única font d'on es podria treure, va acabar fa temps de tenir-lo.

De totes maneres sabem que a Barcelona hi ha molta gent de Reus que l'han vist i s'interessaven per la Revista, i no tan sols els de Barcelona, sinó gent de Reus (entre ells nosaltres) que han aprofitat l'ocasió d'anar a la ciutat comtal, o s'hi han desplaçat, per veure'l. Si això encara no és prou justificació, podem dir que creiem que "El Manuscrit..." té prou interès per ell mateix per a ésser una excepció. No volem dir que sigui una pel·lícula antològica. Potser fins i tot els seus valors són discutibles, però, degut que no té un argument de tipus lineal com estem acostumats a veure a les pel·lícules, i especialment en adaptacions de novel·les de tipus realista, creiem que és bo de parlar-ne per veure si ens anem acostumant a noves formes d'expressió cinematogràfica que no es redueixin a poder explicar l'argument.

Finalment, hem de dir, seguint la justificació, que és una transposició molt honrada d'una època **nostra**, vista per un de fora, i si bé aquest film potser no el podrem veure, almenys ens pot suggerir (en aquest aspecte d'intentar reflectir fidelment un ambient), d'altres pel·lícules dins la producció cinematogràfica socialista, com en poden ésser exemple "El Quixot" rus, i —aquesta sí que l'hem vista a Reus sense pena ni glòria—, la també polonesa "Faraon".

(1) Publicat per "Alianza Editorial" a la col·lecció de llibres de butxaca.